

Dolenjski list

Glasiilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 9

NOVO MESTO, 3. marca 1951

Izhaja tedensko

JANEZ ŽUNIČ, predsednik okrajnega odbora OF Črnomelj

Bela krajina pred volitvami

V črnomeljskem okraju so priprave na volitve v polnem teku. Predvolilni čas je razgalil vasi in mesto, volivci razpravljajo na sestankih o kandidatih našega okraja. Ocenjujejo delo dosedanje republiške skupščine, govorijo o političnih dogodkih v svetu in ugotavljajo, da mednarodni ugled Jugoslavije vedno bolj raste. Poleg tega pretresajo gospodarska vprašanja in naloge, ki so pred njimi.

Danes socializem ni več strašilo za delovne množice sveta. Naša pot in način izgradnje temeljev gospodarstva — z elektrifikacijo in industrializacijo — kakor tudi socializacija kmetijske proizvodnje, so človeštvu v svetu zelo blizu. Delovni ljudje sveta osvajajo socializem ki prodira z nezmanjšano hitrostjo. Napredne množice

odobravajo našo politiko, jo podpirajo in smatrajo za svojo. Upravičeno pričakujejo, da jih naši volivci ne bodo razočarali. Pričakujejo, da bodo tudi volivci črnomeljskega okraja kakor povsod drugod, potrdili našo enotnost, ki se je skovala že v NOB. Naši volivci morajo dokazati, da niso klonili pred težavami, ki jih preživljamo po krivdi Sovjetske zveze in njenih priveskov.

Mislím, da ni težko ugotoviti, da je tudi Bela krajina pod vodstvom ljudske oblasti po osvoboditvi navzlic vsem težavam dosegla enoten gospodarski napredek. Zato se našim volivcem ne bo težko odločiti, da bodo šli na volitve in oddali svoj glas kandidatom Osvobodilne fronte

Kamorkoli se ozreš, vidiš nova ali obnovljena stanovanjska in gospodarska poslopja. Vidijo se novi mostovi, tovarna Belsad, tovarna učil, nova rudniška kolonija, dela na razširitvi rudnika, elektrificirane vasi, obnovljene šole, nove nižje gimnazije, ki jih je v Beli krajini že 6, šole učencev v gospodarstvu in tako dalje.

Zdravstvene postaje v Beli krajini so do kaz skrbi oblasti za hitro pomoč in zdravje ljudi. Na opuščeni in že dolgo zanemarjeni površini so zrastle kmetijska državna posestva in kmečke delovne zadruge. Ze razpolagajo s stroji, o katerih se kmetom v stari Jugoslaviji še sanjalo ni. S stroji pomagajo zasebnim kmetom. Ljudska oblast je črtala kmetom dolgove, ki so v stari Jugoslaviji

Začetek dela

na cesti v Novem mestu

»Začetek dober, vse dobro« pravi ljudski pregovor. Če je tako, potem upamo, da bo Novo mesto letos dobilo lepše lice, kakor predvideva to plan Mestnega ljudskega odbora, ki nikakor ni majhen. Začetek dela je pokazal, da se je MLO dobro pripravil, udeležba prostovoljcev pa takoj v začetku kaže, kako mislijo izpolnjevati svoje obljube sindikalne organizacije, terenski odbori OF in posamezniki. Dosedaj so se najbolj izkazala podjetja, ki so obljubila stalno delovno silo, potem sindikalne podružnice »Pionira«, Keramika, železničarji (83 ljudi v enem popoldnevu). Svoje obljube pa niso izpolnile sindikalne podružnice podjetja »Tobaka«, »Gosada«, in LIP, kar jim nikakor ni v čast. Od terenskih odborov OF so se dobro odrezali člani I. terena. Kar 42 jih je pripeljal na delo tov. Moreti. Nasprotno pa je drugi teren »zmogel« komaj tri ljudi na en dan in drugi dan spet samo šest. Ostali tereni še niso prišli na vrsto, upamo pa, da ne bodo posnemali II. terena, ampak prvega. Sedaj je prišla, da Novomeščani pokažejo, koliko jim je pri srcu ureditev ceste in vodovoda. V Dolenjskem listu bomo prinašali poročila o poteku dela, hkrati pa tudi dobre in slabe organizacije; take, ki svoje obljube izpolnjujejo in presegaajo, kakor tudi tiste, ki so dale obljube samo na papir. To velja seveda tudi za posameznike. (P)

V tiskovni sklad Dolenjskega lista so prispevali:

Zdravilišče Dolenjske Toplice 2000 din
Gostinstvo Kočevje 2000 din
Posnemajte!

grozili pogoltniti vrsto posestev in posameznih parcel. Posesnike so nekoč poganjale banke v brezupen položaj; kruh so morali iskati v tujini. A danes? Nikomur ne grozi

Za obnovo Bele krajine in dvig kmetijstva je bilo vloženih po vojni 137 milijonov 860.731 dinarjev

Od 1945. do 1950. leta je bilo obnovljenih v okraju 484 hiš in 1284 gospodarskih poslopij. Za obnovo podeželja se je porabilo 115 milijonov dinarjev, za dvig kmetijstva 20 milijonov 310.731 din, za gozdarstvo 2.370.000 dinarjev. Za mostove, obnovo rudnika in za rudniško kolonijo, za tovarne, postajo Metlika, zadrudne domove, silose in druge gradnje splošnega pomena je bilo vloženih **nadaljnih 133 milijonov dinarjev**. Za elektrifikacijo v 147 vaseh (pred vojno 3 vasi), lokalno industrijo (livarno, apnenice, lesno podjetje Zora itd.), obrt, popravilo in nove ceste, vodovode itd. je ljudska oblast porabila v črnomeljskem okraju **38.378.800 din**.

V prosvetne namene je bilo izdanih za obnovo šol, opremo, za podpore dijakom, vzdrževanje Dijaškega doma v Metliki in Črnomlju, za vzdrževanje gimnazije in podobno že **nad 23 milijonov 460.000 din**.

Vojni invalidi prejmejo vsako leto v okraju približno **10 milijonov invalidnin**.

V zadnjih 3 letih je bilo za prehrano Bele krajine uvoženih v okraj **4 in pol milijona kilogramov blaga**, v okraju **pa je bilo odkupljeno 1.600.000 kg blaga**. Obleke, obutve, gnojila, raznega trgovskega blaga itd. je bilo uvoženega v okraj za **210 milijonov 500.000 din**.

Vse te številke so samo nekateri primeri, ki potrjujejo, da nimajo prav oni, ki govorijo, da Bela krajina ni upoštevana. Od skupnosti prejmemo več, kakor ji dajemo. Pri nas se je veliko spremenilo, premaknilo naprej — spremenilo na boljše! V najtežjih povojnih letih se je napravilo več kakor v stari Jugoslaviji vseh 20 let! Pred temi resnicami ne smejo člani OF v Beli krajini nikoli zapirati oči.

Poleg uspehov so tudi napake, ki povzročajo, da uspehi niso še večji. Vse napake pa izvirajo iz tega, ker je tuintam popustila delavnost frontnih organizacij in njihovo sodelovanje. Nekateri naše organizacije KP in OF večših nimajo dovolj razumevanja za uresničitev nalog, ki nam jih nalaga čas. Marsikje pa je treba iskati vzrok za napako v slabem delu organov oblasti ali posameznikov.

Mnogokrat se nepravilno ravna s splošnim ljudskim premoženjem, nepravilno se obremenjuje posamezniki pri obveznih oddajah, slabo se delijo živilske nakaznice, trgovsko blago itd. Vse to ustvarja med ljudmi slabo razpoloženje. To izrabljajo naši sovražniki, ki trobijo v svet, da je sistem takšen.

Ob vseh teh ugotovitvah se je treba zavestati tele resnice:

»Manj ko je sodelovanja — več je napak, nezadovoljstva in zaostalosti!

Naši načerti

Vse partijske in frontne organizacije, žene, mladino, Zvezo borcev, invalide, društva in zadruge čakajo še velike naloge, ogromno dela, če hočemo doseči to, da bo v lepi Beli

nevarnost, da bi mu banka prodala zemljo za obresti. Mnogi mali kmetje so dobili od agrarne reforme zemljo, ki jim je bila nekoč oropana.

krajini zacvetelo življenje tako, kot si to želi naše delovno ljudstvo. To pa je odvisno od našega skupnega dela in skupnih naporov. Se niso obnovljene vse v vojni opustošene vasi, druge čakajo na preureditev, četrtino vasi je treba še elektrificirati, do kraja obnoviti šole, zidati nove, graditi stanovanja, celo vrsto mostov, cest in poti, razvijati obrt, kmetijsko proizvodnjo, sadjarstvo, vinogradništvo in živinorejo. Povečati je treba obdelovalne površine in izboljšati rodovitnost zemlje. Se in še so pred nami pomembne naloge: ureditev socialno-zdravstvene službe, higijene na vasi in v mestu, ureditev vodnjakov in vodovodov, studencev itd.

Vse to pa spremlja razvoj domovinske zavesti belokranjskega ljudstva na tisto revolucionarno višino, do katere je bila razvita v času NOB. Krepitev enotnosti, trdnosti in neomajno vero v moč naših delovnih ljudi — to je naša velika skupna naloga.

Z udeležbo slehernega volivca in volivke Bele krajine na volitvah bomo glasovali za vse to, kar bo v prid delovnim ljudem in njihovemu boljšemu življenju.

Z volitvami bomo odgovorili vsem vojnouhuškaškim agentom, ki bi radi v krvi in trpljenju naših ljudi uresničili svoje, po našem bogastvu pohlepne cilje. S tem, da bomo šli na volitve vsi, bomo pokazali, da nimajo tuji pri nas kaj iskati. Kdor pa bo ostal doma, bo s tem podpiral vojne hujskače, pomagal pripravljati novo vojno, novo trpljenje in opustošenje.

Naj živi borbena enotnost in trdnost belokranjskih delovnih ljudi, združenih v Osvobodilni fronti, ki je porok našega vsestranskega napredka in mirnega razvoja!

Z množično udeležbo na volitvah bomo dokazali, da ni sile, ki bi nas mogla odtrgati od našega vodstva!

Nastop protiletalske zaščite v Trebnjem in Mokronogu

Zdaj, v mirnem času, se pripravljajo organizacija naše protiletalske zaščite, da bo sposobna pomagati ljudstvu in čuvati njegovo premoženje, če bi nas kdorkoli in kadarkoli napadel. Dvig obrambne sposobnosti države je naša največja dolžnost. Organizacije PLZ (protiletalske zaščite) vzgajajo prebivalce mest in vasi. Tako so pred kratkim pokazale organizacije PLZ, kaj so se člani naučili tudi v Trebnjem in Mokronogu. V Trebnjem so pokazali, kako se je treba pripraviti na obrambo pred zravnimi napadi, kako se rešuje ljudi in imetje po napadu itd. Pri podobni akciji v Mokronogu so sodelovali mladinci iz bližnjih centrov predvojaške vzgoje, več gasilskih društev in ekipe (skupine) PLZ. Ta nastop je bil doslej najbolj obsežen v trebanjskem okraju. Zelo dobro delo so pokazali gasilci in sanitetne (bolničarske) skupine, pravtako pa tudi drugi. Po končanem sporedu je bila skozi Mokronog povorka v dvorano, kjer so govorili predstavniki ljudske oblasti, PLZ in gasilcev, ki so pohvalili sodelujoče. V. F.

Novo mesto tekmuje s Črnomljem,

Metliko, Krškim, Kočevjem in Trebnjem

Volitve bodo mogočna manifestacija naše enotnosti, naše borbe za mir na svetu in trdne volje za srečno bodočnost naše države

Mestni ljudski odbor Novo mesto napoveduje tekmovanje Mestnim ljudskim odborom Črnomelj, Metlika, Krško, Kočevje in Krajevnomu ljudskemu odboru Trebnje.

Tekmovanje napovedujemo v naslednjih točkah:

1. kateri MLO bo izvedel v predvolilnih pripravah več množičnih sestankov in zborovanj, kje bo večja udeležba volivcev;
2. kateri MLO bo imel pri volitvah večji odstotek udeležbe;
3. kateri MLO bo imel manjši odstotek v skrinjici brez liste;
4. kateri MLO bo najbolj razgibal svoje volivce, da bodo v času od 1. do 18. marca 1951 opravili največ prostovoljnih ur na javnih delih.

MESTNI LJUDSKI ODBOR
NOVO MESTO

Osvobodilna fronta je prepričana, da bodo volivci znali ločiti osnovna vprašanja naše borbe, o kateri najbolj zgovorno pričajo naši uspehi, od težav in napak, ki se dogajajo. Pot, ki smo si jo začrtali in po kateri hodimo, je pravilna; imamo državo z neomajno politično enotnostjo; z graditvijo socializma utrjujemo svojo gospodarsko neodvisnost; v svetu uživamo ugled ravno zaradi naše dosledne, vztrajne in nepopustljive borbe. Odstopanje od te poti ne bi pomenilo samo popuščanja, pomenilo bi, da se odrekamo vsem doseženim uspehom naše ljudske revolucije, pomenilo bi izgubo svobode in ponovno suženjstvo. To pa si more želeli le najbolj zakrknjen sovražnik naše domovine.

(Iz volilnega proglasa OF Slovenije)

O čem govorijo na predvolilnih sestankih v novomeškem okraju

O močni razgibanosti in vsestransko živahnih sestankih poročajo iz skoraj sleherne vasi novomeškega okraja. Do 20. februarja je bilo v okraju čez 400 množičnih sestankov, ki so jih vodili domači aktivisti. Udeležilo se jih je veliko volivcev, ki so razpravljali o najrazličnejših političnih in gospodarskih vprašanjih.

V ZUZEMBERKU je pretekli teden obiskal volivce poslanski kand. tov. Zugelj, ki je v jedrnatem in izredno zanimivem govoru razložil notranji in zunanji politični položaj. Govoril je tudi o gospodarskih vprašanjih petletke. Ob isti priliki je govoril žuzemberškim volivcem tudi pomočnik zveznega ministra za znanost in kulturo, tov. Bogdan Osolnik. Zborovalci so z odobravanjem sprejeli oba govornika in obljubili, da bodo vložili vse sile za čim boljši uspeh pri volitvah. Zbora volivcev v Križih in Vrhovem sta prav tako lepo uspela.

»Mir hočemo z vsemi sosedi in smo pripravljeni za njega tudi žrtvovati, če bo treba!« je poudaril možakar na sestanku v ZAGRADU, ko so se menili o informbirojevskem pritisku na našo državo. »Od tujcev nimamo kaj pričakovati, sami si lahko gospodarimo!« mu je pritrdil sosed.

NA MIHOVEM je 26 hišnih števil; na sestanku je bilo 25 gospodarjev in gospodinj. Zadovoljni so s kandidatom Viktorjem Zupančičem in namestnikom France Pirko vičem. Ko so se pomenili o gospodarskih rešitvah, so enostavno sklenili: v okrajnem tednu cest bomo od 25. februarja do 5. marca temeljito popravili pota v Mihovem, zasuli jarke in navozili gramoza. Pridno čistijo sadno drevje. O odkupih in cenah so imeli marsikaj pripomniti. »Mir hočemo, pa čeprav je blago trenutno še tako drago!« so rekli Mihovci. Dobro vedo, da bi jim kakršnikoli »novi osvoboditelj« prinesel vse drugo, samo ne miru in svobode. Za svobodo pa se Mihovci v zadnji vojni niso zaman borili.

Dober sestanek so imeli tudi v DOLEH PRI SKOCIJANU. Prišlo je nekaj čez 30 gospodarjev; beseda je tekla o odkupih, trgovini, o vojnih izzivih in o ubogem korejskem ljudstvu, ki plačuje račune tujih mogotcev. Ko so se pogovarjali, kako bi izboljšali v vasi gospodarske prilike, so sklenili, da bodo popravili cesto in uredili javni vodnjak.

V DOL. TOPLICAH so imeli že dva predvolilna sestanka, pravtako v Soteski, na Gor. Polju, v Dol. Sušicah in v Bušincu. Volivci so povsod enoglasno sprejemali kandidature tovariša Siliha, ki je v teh krajih znan že iz let narodnoosvobodilne vojne in je novomeški rojak, pravtako pa njegovega namestnika tov. Bavdka iz Straže, ki je dober delavec in priljubljen domačin. Seznatili so se s političnim položajem. 5. marca bodo imeli povsod že tretje predvolilne sestanke.

»Želimo, da bi podaljšali železnico do Toplice in Podturna!« Tako so povedali Topličani in so pripravljeni pomagati z vsemi silami. Stara želja Topliške doline bo uresničena, čim bo naša industrija zadostila osnovnim potrebam planskega gospodarstva.

V SMARJU je bil med volivci kandidat za poslanca tov. Viktor Zupančič. Ljudje so poudarjali, da je pripravljen sleherni premagovati vsakršne težave, samo da ostanemo enotni in da ohranimo mir. Odkupi nam ne bodo v breme, so zatrjevali gospodarji, le bolj kot doslej moramo skrbeti, da bodo pravilno razdeljeni na slehernega v vasi. Tako tudi je — od domačega odbora in njegove poštenosti je odvisno, ali bodo ljudje v Smarju zadovoljni ali ne. Dogovorili so se za popravilo cest in za proslavo 10. obletnice OF.

Dolgo vrsto krajev bi bilo treba naštet, kjer so razpravljali o krajevnih gospodarskih vprašanjih in se tudi že lotili dela. Z vseh sestankov pa poročajo: Hočemo mir, delo in samostojnost! Sami smo se osvobodili, sami si tudi gospodarimo. Tudi gospodarske težave bomo premagali. Za svobodo in neodvisnost pa nam ne bo nobena žrtev prevelika. Na volitvah bomo pokazali našo povezanost in enotnost.

Volitve naj bodo tudi odločna demonstracija proti vsaki napadalnosti, hkrati pa izraz prav tako odločne volje, da bomo branili svojo neodvisnost pred slehernim sovražnikom!

Kako je pri zadružnikih novomeškega okrožja

Občni zbori kmečkih delovnih zadrug so v preteklem tednu pokazali uspehe, pa tudi pomanjkljivosti naših zadružnikov. Če jih prav na kratko ocenimo, je treba reči: več so imeli od svojega dela kakor v prejšnjih letih, marsikje so dosegli izredne donose žita, krompirja in drugih pridelkov, utrdili so združno zavest in šli s krepkim korakom naprej. Ponekod jih še ovirajo posamezni zadružniki, ki jim delo v zadrugi ni bila prva skrb, ponekod tudi razna mala notranja negotolajša.

Na TRSKI GORI so dosegli lepe uspehe. Po 145 din in 25 bonov za vsak opravljeni delovni dan so prejeli zadružniki, poleg tega pa so razdelili še 15.000 din nagrad. Za združne sklade so določili 150.000 din. Letos bodo obnovili zapuščen vodovod do govejega hleva, popravili svinjake, dvignili število živine in pridelok krmil. Radi bi uredili tudi plantažo breskev in računajo na pomoč združnega sklada in okrajnega ljudskega odbora pri nabavi sadik. Hektar dobre zemlje so določili za pridelovanje zelenjave za novomeški trg.

SV. PETER: ta delovna zadruga je bila lani predmet pogoste kritike zaradi raznih napak. Občni zbor je pokazal, da so zadružniki kritiko pravilno razumeli in delo znatno izboljšali. Za delovni dan so dobili po 80 din in 46 bonov. Vzeglada zadružnica 58-letna Vidiceva mama se je obvezala za 250 delovnih dni v tem letu, invalid Jenc, ki ni niti zadružnik, bo na čast tekmovanja opravil v zadrugi 100 dni itd. Lep pridelok je imela zadruga v oljni repici; krompirja so oddali po 110 centov od hektara, vinski pridelok zadruga pa je med najboljšimi, ker so pozno trgali in dobro vkletili. V zadrugo sta vstopila dva nova člana, vendar pa imajo zemlje še vedno preveč za sedanje število zadružnikov. Lani je šepala evidenca, kar bodo letos zboljšali.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Sadjarji, primite tatu!

Malo je na Dolenjskem lepih sadovnjakov; zanemarjenih, zastarelih in okuženih imamo veliko več. Vse premalo se je naš kmet doslej brigal za sadno drevje, premalo je cenil dohodke, ki jih prinaša ta veja našega gospodarstva. Dolenjska pa ima vse naravne pogoje za uspešno sadjerejo. Od nekdanj so po vsej domovini in daleč v tujino slovela slov. jabolka, hruške, češnje, breskve in drugo plemenito sadje. Lep in zdrav sadovnjak je bil Slovencu v ponos in bogat vir dohodkov. Danes je stanje v našem sadjarstvu tik pred propadom: sadovnjake je okužil ameriški kapar. Drevje se suši, milijonska škoda pa narašča iz leta v leto.

Zanesljivo in učinkovito sredstvo proti kaparju je čiščenje in škropljenje sadnega drevja, poleg teh pa tudi izredna previdnost pri prometu s sadjem. Dobri sadjarji se zavedajo nevarnosti, ki jo prinaša kapar; malomarni gospodarji pa ga podcenjujejo, na njihovem drevju poganjajo bohotni lišaji in mahovi, drevje žalostno molči suhe veje v zrak — in obtožuje lastnike in krajevne odbore, ki dopuščajo kaparju, da se nemoteno razširja.

Okužene površine se v naših okrajih ne zmanjšujejo, nasprotno: vedno več jih je! Vse kaže, da so navodila okrajnih odborov zaman. V redkih krajih so res začeli s čiščenjem in škropljenjem. Tako n. pr. v Zuzemberku, nekaj malega v Novem mestu in nekaterih belokranjskih vaseh. Od drugod prihajajo poročila, ki pa o borbi proti kaparju — molče. Zadnji čas je, da uspešno opravimo zimsko čiščenje in škropljenje sadnega drevja! Ze tako smo precej zamudili v letošnji izredno ugodni zimi. Ljudski odbori naj takoj pogledajo, ali in kako delajo komisije, ki so jih morali postaviti že v lanskem jeseni: ali so pregledale sadovnjake, določile, kaj je treba posekati in sežgati, kaj očistiti, kje in koliko škropiti? Brez pomoči organizacij OF in dela kmetijskih zadrug ne bo nikjer šlo! Je škroplilnica v redu, je v vasi dovolj škropiva, so pripravljene ljudje, ki bodo dobro poskropili drevje?

Pameten gospodar ne bo čakal na navodila. Lotil se bo dela sam, če je količjak kmeta! Očistil bo drevje, obžagal vse suho in bolano vejčje, poskrbel, da poškropi ali sam ali pa skupina, ki bo v vasi to opravljala. Kdor ne bo storil ne prvega, ne drugega, naj se ne čudi, če bo v kratkem moral plačati za svojo malomarnost denarno kazen in posekati okuženo drevje! Kdor ne skrbi sam za svoj sadovnjak, okužuje sosedo!

Rešimo naše nekdanje tako cvetoče sadovnjake pred uničenjem! Če bomo pustili proste roke kaparju in drugim škodljivcem, čez nekaj let ne bomo imeli več jabolka in hruške, ki bi bila sposobna za prodajo! Se spomnite pojave trtne uši? Tudi takrat marsikdo ni verjel, ko pa je bilo prepozno, se je tolkel po glavi in s težkimi tisočaki obnavljal svoje gospodarstvo!

Kmetijske zadruga in sadjarski odseki, organizirajte škroplilne skupine! Mladina in vodstva šol: pomagajte pri čiščenju drevja! Sadjarji, zgrabite tatu, ki nam požira milijone in milijone ljudskega premoženja!

Sl. Hotko

PODHOSTA: najmanjša zadruga v okraju, po vzgladni zavesti zadružnikov pa ena najboljših! Zaslužili so po 89 din in 27 bonov za vsak delovni dan. Zadružnici Oblakovi so priznali 1000 din nagrade za presežen plan vzreje prašičev, pravtako brigadirju Grabnarju. Pri sprejemanju obvez za tekoče leto so posebno živahno tekmovali med seboj zadružnice, vsem na čelu vedno nasmejana Verona. Njihov načrt za 1951. leto je enostaven, a pomemben: tekmovali bodo z vsemi delovnimi zadrugami novomeškega okraja!

BELA CERKEV: na občnem zboru so zadružniki povedali, da pri njih ni bilo vse v redu v pogledu delovne discipline. Dosegli bi lahko še več, kakor so. Zaslužek znaša 92 din in 36 bonov. Cistega dobička je zadruga ustvarila 572.741 din. Najdelavnejši je bil zadružnik Jože Trante; opravil je 395

Po 145 dinarjev in 35 bonov za vsak delovni dan v zadrugi na Stražnjem vrhu

V preteklem tednu so tudi zadružniki na Stražnjem vrhu pregledali lani prehojeno pot. Zadrugo »Heroja« na Stražnjem vrhu so ustanovili v decembru 1949. leta s štiridesetimi člani. Njeni ustanovitelji so bili med drugimi tudi tovariši Franc Košir, sedanji predsednik izvršnega odbora OLO Crnomelj, Ivan Gušič in Anton Grahek. V zadrugi je precej mladine, ki je s požrtvovalnim delom pomagala prebroditi začetne težave v zadrugi. Seveda niso z delom zaostajali tudi odrasli člani zadruga, razen tih, ki jim delo ni dihalo in so jih na skupščini izključili iz svoje srede. Sprejeli pa so štiri nove člane; pred sprejemom so se temeljito pomenili, ali so vredni sprejema v zadrugo ali ne.

Stražnjevrška zadruga leži v izrazito vinogradniškem predelu. Največ se peča z vinogradništvom in sadjarstvom. Navzlic hudi suši so lani oddali državi prav toliko vina kakor trije sosednji ljudski odbori skupaj! Letos bodo obnovili vinograde, tako so sklenili, ter še povečali proizvodnjo vina. Posadili bodo tudi 100 mladih orehov in 100 breskev, ki na Stražnjem vrhu dobro uspevajo.

Ko bi le ne bilo odkupov ali pa takih predsednikov Krajevnih ljudskih odborov

»Odpravite obvezne odkupe, dajte dovolj blaga po nižjih cenah v prodajo, znižajte davke in tako dalje in tako dalje, pa bomo bolj zadovoljni kot zdaj!«, tako ponekod na sestankih radi poudarjajo posamezniki, ki jim obveznost do skupnosti ni pri srcu. Res — odkupi so v nekaterih krajevnih ljudskih odborih v novomeškem okraju težko vprašanje, vendar pa ne zaradi tega, ker bi bile skupne obremenitve za kraj previsoke. Težave so zato, ker se obveznosti na posamezne gospodarje ne delijo pošteno na množičnih sestankih vseh prizadetih, ker marsikje organizacije OF še vedno ne sodelujejo pri teh razrezih, predvsem pa tudi zato, ker posamezni predsedniki in odborniki KLO, večkrat pa kar sami administratorji »delijou obveze kar v pisarni po načelu:

Sčiti sebe, svojega prijatelja in velikega kmeta, udari pa po vseh ostalih!

Predsednik KLO Zagrad Janez Povše je pri razdeljevanju odkupa vina dosledno držal tega načela. Od svojega 1,20 ha velikega vinograda je prijavil pridelok 1680 l vina. Za tričlansko družino si je odločil kar 1050 litrov (po uredbi mu pripada 450 l), tako da mu je račun pokazal 630 l trznega viška, od katerega je predvidel za prodajo samo 450 l. Ko so mu na okraju povedali, da je njegov račun nepravilen in da morajo zvišati na podlagi prijavljenega pridelka količino za odkup, je kratkotalo napravil drug

100.000 kg krompirja je oddala zadruga v Veliki Loki

14. februarja je imela kmečka delovna zadruga »Ivan Cankar« v Veliki Loki svoj drugi redni občni zbor, ki je pokazal velik napredek in uspehe v letu 1950.

Predsednik upravnega odbora Alojz Bukovec je poročal o dvigu v zadrugi v njenem drugem letu. Lani so zadružniki oddali državi 100.000 kg krompirja, 24.600 litrov mleka, 4600 kg mesa, 22 prašičev, 1600 kg oljaric in mnogo drugih pridelkov, žita, vina itd. Pokazali so z dejanji, da so v skupni obdelavi pridelali mnogo več kot na razdrobljenih zadržnih posestvih.

Zadruga površine so lani zaokrožili. V dveh letih so iz drobnih parcel in razmetanih njiv nastale ogromne njive. Zadruga ima 62 glav goveje živine, 22 konj in 90 prašičev. Vse to daje seveda veliko dela, za 120 hektarov obdelovalne zemlje pa je 38 za delo sposobnih moči res mala številka. Zadružniki so se lani tega dobro zavedali in trdo zgrabili za delo, kjerkoli se je pokazala potreba. To je pokazal tudi letni obračun. Nekateri so napravili preko 350 in celo 400 delovnih dni. Zadruga je močna tudi v denarnem gospodarstvu. Zadružniki so takoj na občnem zboru dobili zaslužen denar, ki pa ni presnetil samonje, temveč vse kmete okoliških vasi. Nekateri družine so dobile v gotovini tudi čez 100.000 din. Za vsak delovni dan je prejel vsak zadružnik 132 din in 28 bonov.

delovnih dni in dobil izplačanih 36.410 din in čez 14.000 bonov Uredili bodo novo trsnico in sprejeli pet novih članov.

POLJANE: uspehi v poljanski zadrugi ne ustrezajo zmnožnim zadružnikom in njihove zemlje. Premalo je bilo pri nekaterih zadružnikih volje za dobrim delom. Zaslužili so po 81 din in 28 bonov za delovni dan. Izkazali so se pri oddaji krompirja, kjer so oddali po 14.000 kg od hektara. Občni zbor je uredil marsikatero slabost; zadružniki so trdno odločeni, da bodo letos zorali globje brazde v svojo zemljo in se kosali z najboljšimi zadrugami v okraju.

V veliko pomoč bo letos vsem obdelovalnim zadrugam v okraju zadružni sklad, ki že razpolaga z raznimi kmetijskimi stroji in obrtnimi delavnicami.

Zaradi hribovite lege pokrajine in pašnikov bodo povečali tudi število živine. Ze gradijo lepe in sodobne hleve, v katere so doslej vložili že 400.000 dinarjev, vrednost hlevov pa znaša že čez osemstotisoč dinarjev. V tej je vračunano tudi prostovoljno delo marljivih zadružnikov. Organizacija dela pri gradnji hlevov je po zaslugi tov. Grahka prav dobra, kj je kot predsednik zadruga tudi pri delu povsod v prvih vrstah. Do konca marca bo hlev dogotovljen.

Povečali so tudi zadružne sklade, navzlic temu pa so dobili zadružniki za vsak delovni dan še po 145 dinarjev in 35 bonov. Tudi zakupnino za zemljo so zadružniki vložili v skupni sklad. Določili so tudi letno povprečje za potrebno število delovnih dni: moški člani zadruga jih bodo opravili najmanj 300, žene-matere in gospodinje pa po 150. Lani so imeli največ delovnih dni Grahek (458 dni), Pepca Vrščaj 397 dni in Ivan Sporar 347 dni.

Na občnem zboru, s katerega so stražnjevrški zadružniki poslali pozdrave Centralnemu komiteju KPS, so izvolili nov odbor s predsednikom — priljubljenim Antonom Grahkom.

R. F.

spisek, v katerem je svoj pridelok znižal na 1240 l, obvezno oddaja pa še za 50 l! Komisija pa je ugotovila, da bi lahko oddal najmanj 1200 litrov vina.

Pri drugih posestnikih pa predsednik Povše ni jermal gornjega »merila«. Za posestnika Bartolja iz svoje vasi je imel vpisan pridelok od 12 arov vinograda kar 480 litrov! Za pet članov družine mu je določila 430 litrov, za obvezno oddajo pa 50 litrov vina. Torej: za svoje tri člane po 350 litrov, za družino malega posestnika pa 90 litrov... Predsednikov vinograd je v primeri z drugimi tudi zelo slabo obrodil: na hektar je pridelal samo 1800 litrov, pri drugih kmetih pa je znašal pridelok od 2500 do 4500 litrov vina.

Na KLO Ločna so milo tožili, da plana oddaje vina ne morejo razdeliti, ker da vina sploh ni. Komisija pa je samo pri šestih posestnikih našla 7000 litrov utajenega vina... Posestnica Ana Miklič iz Gor. Kamenc vedno vpije, da »jo bo kmalu hudič vzeti zaradi obveznih oddaj«, pa bi jo pravzaprav že moral — če bi kje bil, seveda — saj je samo vina utajila kar 1583 litrov (brez tega, kar je od trgatve dozdaj porabila ali že prodala). Golob Anton iz Zdinje vasi je utajil 2103 litre, Franci Rifelj 1809 litrov, Marija Bojanc 1480 litrov. Njen zet pa je kot odbornik KLO Ločna zatrjeval, da vina sploh ni...

(p)

Pohvala januarskim zmagovalcem v tekmovanju za počastitev 10. obletnice OF

Splošno zadovoljstvo je privedlo zadružnike do važnih sklepov, kako bodo gospodarili letos. Vsak je obljubil, da bo prispeval čim več, da bo zadruga še močnejša. Občni zbor so proslavili zadružniki kot največji praznik. Ostal jim bo v trajnem spominu. Zavest, da so na pravi poti, pa jih vodi v novo gospodarsko leto.

L. A.

Tekmujemo...

PLODOVI DELA FRONTE V GRADACU

Prav delavnici kot nekdanj so tudi v letošnji zimi frontovci in člani kulturno-umetniškega društva v Gradacu. V čast 10. obletnice ustanovitve OF so sklenili, da bodo povečali za enkratno velikost dvorano v združnem domu, ki je bila doslej ob vseh prireditvah napolnjena vedno do zadnjega kotička. V enem mesecu so že zbrali ves potreben material: opeko, les, cement, železje, pesek, apno in drugo, delo je v polnem razmahu. Člani društva so tudi letos med najdelavnejšimi v okraju. Dramatska sekcija je priredila poleg vrste rednih proslav ob silvestrivanju komediji »Legendo o birokratu Tomažu Štepičju, ki ni mogel umreti« in »Čeber«, kasneje »Zupanovo Micko«. zdaj pa pripravljajo prav marljivo »Miklovo Zaloc«.

Za uspešno delo vseh množičnih organizacij so frontovci Gradaca dobili prehodno zastavico šestmesečnega tekmovanja, ki pripada najboljši organizaciji OF v okraju. Sklenili so, da je ne bodo dali iz svojega frontnega kotička; žal, da sameva zastavica v omari, namesto da bi se z njo postavili v najlepšem izloženem oknu gradskih trgovin. Res, zavedni in delavni so Gradčani, a preveč skromni.

V polnem teku je tudi delo za postavitev spomenika padlim borcem iz narodnoosvobodilne borbe, ki ga Gradčani nameravajo postaviti do 27. aprila na ličnem trgu sredi vasi. Organizaciji Zveze borcev pomagajo člani vseh ostalih množičnih organizacij v Gradacu.

V DOL. TOPLICAH HOCEJO OBDRZATI PREHODNO ZASTAVICO

Pretekli ponedeljek so se zbrali v Toplicah člani vaških odborov, da so izvolili krajevni odbor OF. Iz štirih VO OF so izvolili najboljše frontovce, ki imajo voljo in smisel za delo v organizaciji. Nov krajevni odbor je že na prvi seji sklenil, da bo predvsem pomagal vaškim odborom z nasveti in navodili. Sprejet je bil važen sklep: do 10. obletnice OF bo vsak član Fronte, drugih množičnih organizacij in sindikalnih organizacij naredil 30 prostovoljnih delovnih ur za opešavo kraja in odstranitev ruševin na kraju, kjer bo stal spomenik v vojni padlim žrtvam iz Dol. Toplic.

Da bi obdržali okrajno prehodno zastavico, bodo člani OF odslej še bolj delavni. Redno se bodo udeleževali kulturno-prosvetnega dela in pomagali mladinskim organizacijam.

V ZAMESKEM

POPRAVLJAJO VASKA POTA

»Popravili bomo vsa vaska pota s prostovoljnimi delom; napeljali bomo 200 kubikov gramoza.« Tako je zapisano v načrtu, ki so si ga za 1. 1951 postavili člani OF v Zameskem. Poročajo nam, da so z deli že začeli. Letos bodo poleg tega od Mršče vasi do Krke izkopali 300 metrov dolg kanal; močvirja, ki jim dela gospodarsko škodo, se hočejo iznebiti.

VOLIVCI ST. JERNEJA

Volivci krajevnega ljudskega odbora Zuzemberk vam napovedujemo ob volitvah v Ljudsko skupščino LRS tekmovanje v tehle točkah:

kdo bo imel čimvečjo udeležbo na volitvah;

kdo bo čimprej uspešno zaključil volitve in kdo bo imel najmanj kroglic v črni skrinjici.

Če sprejmete, se oglasite!

ZENE IZ PREDGRADA

NA CAST 8. MARCA

»Za počastitev praznika žena bomo popravile pot iz Pregrada v Dol, ki je dolga 2 km.« Tako so sklenile žene v Predgradu: 95 ur so že opravile na vaških poteh.

NOVA ZADRUGNA EKONOMIJA V SEMICU

Predvolilni sestanki so bili v Semiču dobro obiskani. Frontovci so te dni ustanovili združno ekonomijo pri kmetijski zadrugi. Pridno čistijo sadno drevje in popravljajo poto. Najboljši so pri čiščenju drevja na Talčjem vrhu, kjer so očistili že nad 90 odstotkov drevja. Med prvimi so tudi v Primostku in v Stari Lipi.

V METLIKI BODO ZIDALI ZADRUGNI DOM

Metličani so po daljšem premišljevanju spoznali, da jim je zadružni dom nujno potreben. Radi bi imeli dvorano za kino, ki je zdaj v fizkulturni dvorani, kjer pa močno ovira mladino pri fizkulturnem delu. Na občnem zboru kmetijske zadruga so izglasovali za nov zadružni dom 2 in pol milijona dinarjev kredita. Do volitve bodo izkopali frontovci temelje zadružnega doma, pomagali pa bodo zidati tudi dijaški internat in stavbe za kmečko delovno zadrugo.

Naj bodo volitve v Ljudsko skupščino ponovni izraz neomajne volje našega ljudstva, da vztraja na svoji poti, ki si jo je začrtalo v narodnoosvobodilnem boju!

Kulturno-umetniško društvo v Žužemberku prav prizadevno opravlja svoje prosvetno in izobraževalno poslanstvo. V Prešernovem tednu smo imeli kar dve prireditvi.

Osmega februarja je bila slavnostna akademija z govorom, petjem in fizikturnimi točkami. Posebnost je bila, da so dijaki nižje gimnazije prikazali pesnika Prešerna — z vmesnimi recitacijami njegovih pesmi — tako, da so res spoznali miselnost in pesniško globino našega največjega poeta.

Enajstega februarja nas je presenetil dramski odsek s Finžgarjevo »Verigo«. Za uvod je predsednik Mervar Franc spregovoril o Finžgarju, ki je prav takrat slavil svojo osemdesetletnico. Orisal je njegovo življenjsko pot, predvsem pa njegovo delo, delo za ljudstvo, saj je Finžgar pisal tako, da rad bere kmet, delavec in izobraženec. Igra so dobro naštudirali in zato dosegli lep uspeh. Z »Verigo« bodo šli gostovat v Zagradac, Dobri in Vavto vas, bodo pa z njo tudi tekmovali za 10. obletnico OF.

Da je »Verigo« dobro uspela, je nemajhna zasluga tudi tov. Mlakarja, ki je z umetniško roko preslikal kulise in dal s tem Titovemu domu lepšo podobo.

Ljudska knjižnica dobro deluje. Lani je izposodila nad 700 knjig. Po zaslugi KLO Žužemberk, ki je z dotacijo 6000 dinarjev po-

kazal vse razumevanje za ljudsko izobrazbo, se je knjižni fond dokaj povečal. Vendar se ne zadošča številu in željam bralcev, ki prihajajo po knjige tudi iz oddaljenih vasi.

Pohvaliti moramo galanterijsko podjetje »Jelko«, ki je iz svojih sredstev priskrbelo za dijaško knjižnico naše mlade gimnazije odlično zbirko mladinskih knjig in klasičkov, v vrednosti nad 15.000 dinarjev. S tem je delovni svet »Jelke« nazorno pokazal popolno razumevanje za vzgojo in izobrazbo naših dijakov. Obljubil je pa pomoč tudi Ljudski knjižnici, ki bo pogumno tekmovala za 10. obletnico OF.

Se nekaj! V Žužemberku imamo Ljudsko univerzo. Na vaških sestankih rešujemo vzgojna, politična in gospodarska vprašanja. Taki sestanki so bili že na Rebri, v Križih, Budganji vasi in v Smihelu. Povsod so se ljudje dobro odrezali, zlasti v Smihelu, kjer je bilo čez sto udeležencev. Ta oblika izobraževalnega dela je uspela. Ljudem se na sestankih v njihovi domači vasi in hiši razvežejo jeziki. Zivahno in sproščeno se zanimajo za vsa sodobna vprašanja. Zelimo le, da bi tudi naš pevski odsek resnično zaživel in pokazal velike sposobnosti, ki jih ima. Potem se bomo lahko postavili tudi s svojo pevsko kulturo.

M. D.

Belokranjski potujoči kino

V Beli krajini imamo tudi potujoči kino. Z njim se vozi njegov operater, ali kino z operaterjem, kakor nanese. Težava je nastala, ko bi se morala obadva voziti z avtomobilom. Seveda, saj je potujoči kino. Nekaj časa je šlo, kmalu je pa kino, z operaterjem vred, šel »po gobe«. Komaj je nekajkrat obiskal razne elektrificirane vasi in vzbudil med ljudmi resnično zanimanje za kino predstave, že je bil konec. Ljudje so se ob vnaprejšnjem povedanih dnevih zbrali v dvoranah, da bi tudi v tej obrobni pokrajini naše republike videli filmske predstave, toda na spregled ni bilo ne kina, ne operaterja, ne avtomobila. Po tri-, štirikrat je bil kino večasih najavljen v kaki vasi, ampak ljudje ga niso dočakali.

Pobarati moramo okrajni odbor OF, ki ima na skrbi ta potujoči kino, ali pa okrajni

odbor Ljudske prosvete Slovenije, ali bi ne bilo mogoče za to edino razvedrilo, ki ga moremo nuditi našim vaščanom, preskrbeti kak boljši avtomobil, ki bi bil kos svoji nalogi. Dosedanji avtomobil pa bi kot nekdanjo vojno trofejo prepustili kakemu bližnjemu muzejskemu društvu! Ali odgovorni ljudje sploh kaj pomagajo tov. operaterju pri težavah, ki jih ima stalno s popraviljanjem avtomobila?

Ce nikakor ni mogoče urediti potujočega zvočnega kina s širokim trakom, pa bi pustili v promet vsaj nekdanji, že priljubljeni nemi kino — projektor z ozkim trakom, znan pod imenom: Glejte — poglejte! Ta kino je prenosljiv in ne potrebuje prevoznega sredstva.

—jko

Izobraževalni tečaji v trebanjskem okraju dremljejo

Cerprav se na raznih sestankih poudarja, velik pomen izobraževalnih tečajev, vendar organizacije marsikod na tem področju slabo delajo, zato tudi ni uspehov. V trebanjskem okraju je sedaj 9 izobraževalnih tečajev (po poročilu iz januarja). Obiskuje jih okrog 200 ljudi, po večini mladina. S tem pa niso dosegli niti 50% v primeru z lanskim letom. Nekoliko res vpliva mila zima, ker si ljudje lahko najdejo dela, toda s pravilno organizacijo, prepričevanjem in z večjo politično zavestjo, bi se lahko tečaji razširili in dvignilo število obiskovalcev.

Kulturno-prosvetno delo v okraju ponekod lepo napreduje. Dramatske družine so dale lani 32 predstav. Posebno je uspela »Miklova

Zala«, ki so jo uprizorili člani SKUD »Josip Jurčič« v Trebnjem. Videli smo, da je vmes nekaj prav dobrih igralcev, zato želimo, da nam dajo čimveč dobrih stvari na oder.

Dobro delujejo tudi kulturno-umetniška društva: »Kobla« na Catežu, »Oton Zupančič« na Mirni, KUD »Janez Trdina« s Sv. Križa in »Franc Rozman« iz Tržiča.

Je pa nekaj kulturno-umetniških društev, ki so skoraj zaspala. Na primer KUD »Jože Slak« v Doberniču, KUD »Marija Kmetova« v St. Lovrencu in KUD v Mokronogu. Ta društva so kar prenehala z delom. Ali se ne zavedajo, kako si ljudje želijo raznih iger in drugih prosvetnih prireditev? V. F.

—jko

Ljudska univerza v Črnomlju

Velik uspeh je v letošnji zimski sezoni pokazalo vodstvo črnomeljske ljudske univerze, ki zasluži vso pohvalo. Saj tak uspeh lahko pokazuje samo še Ljudske univerze v Ljubljani. Novem mestu in v Postojni. Dosele je bilo šest dobro uspelih, poljudno-znanstvenih predavanj. Obiskovalcev je stalno 100 do 130. Predavatelji in predavanja so bila naslednja: 1. tov. Lovčič: Postanek in razvoj človeka; 2. tov. Koropec: Slovenci v tujini; 3. tov. Zupanc L: Stirije letni časi v belo-

kranjski folklori; 4. prof. Vernik: Ob novi izdaji slovenskega pravopisa; 5. tov. Tancer: Dedovanje in naša zakonodaja; 6. tov. Novak (pomočnik direktorja za informacije pri vladi LRS): Politične aktualnosti doma in v tujini.

Ljudska univerza ima na sporedu še vrsto raznih predavanj iz tehnike, gospodarstva, politike in tako dalje. Le pogumno naprej!

—jko

Spomini na partizansko Dolenjsko

Beg Italijanov iz Dolenjskih Toplic

Italijanska fašistična postojanka ni imela v Dol. Toplicah obstoja. Kakor hitro so se začeli pojavljati v bližnjih kočevskih gozdovih partizani in so se od časa do časa v nočnih urah prikazali tudi v Toplicah samih, so postala Italijanom tla prevročna. Da bi se varovali pred nepričakovanimi napadi, so si okna stanovanj zazidali ter pustili v zidu odprtine, skozi katere bi v slučaju potrebe streljali na napadajoče partizane. Sprva partizani še niso nameravali napasti Italijanov; edinice takrat še niso bile dovolj številne, zato pa so jih noč za nočjo dražili in vznemirjali. Italijanom kmalu ni bilo več obstanka. Začeli so se pripravljati, da zapuste Dol. Toplice.

Narščalo je tudi nezaupanje Italijanov do domačinov. Cutili so že, da domačini pomagajo partizanom. Vse, ki so jim bili sumljivi ali pa bi utegnili postati nevarni, so odpeljali v internacijo. Tako so 19. marca 1942 ponoči prebudili na domovih iz spanja vse bivše jugoslovanske podčastnike (častnikov že ni bilo več), orožnike in ovajene in osumljene osebe ter jih odpeljali v internacijo.

Tedaj italijanske posadke že ni bilo več v Toplicah; bilo je še nekaj karabinerjev, ki so podnevi in v zgodnjih večernih urah nasilno postopali proti domačinom ter jim grozili z revolverji. Kakor hitro pa je nastopila noč, so se strahopetno poskrili v

bunkerju iz strahu pred partizani. Tudi karabinerjem so postala tla prevročna in so 23. maja 1942. leta zapustili Dol. Toplice. Tako so Dol. Toplice postale svobodno ozemlje. Topličani so se oddahnili in že v nekaj dneh pozneje pozdravili v dopoldanskih urah partizansko četo, ki je prvokrat podnevi prikoračala v Toplice.

V bližnji Straži je še ostala precej številna italijanska postojanka. Od tu so večkrat prihajali v Toplice vznemirjati domačine. Tako so prišli tudi 27. maja 1942. Prišli so prav prihujeno kakor zver, ki napada svoj plen, od treh strani ter preiskali malone vse hiše. Topličani, obveščeni po obveščevalni službi, so čepeli večinoma doma, mladi fantje in moške pa so se že pravočasno umaknili v bližnje gozdove, kamor se Italijani niso upali.

Od tega časa dalje so imeli domačini redno vsak dan od 4. ure zjutraj do 20. ure zvečer stalno postavljeno stražo, ki je opazovala, kdaj bi se Toplicam bližali Italijani; pravočasno bi obvestila vse mlajše ljudi za umik v gozdove.

V tem času se je raznesla vest, da bodo prišli Italijani požgat Toplice, ker so večkrat prihajali v kraj tudi partizani in bili od domačinov dobro sprejeti. Čeravno je bila vest le malo verjetna, ji je večina verjela. Začeli so odnašati svoje stvari in jih spravljati na varne prostore, drugi pa so pomembnejše premičnine zakopavali v zemljo, živino pa odpeljali v sosednje vasi. S požigom zaenkrat

Po skoraj dveletnem pokoju se prosvetno življenje v Vavti vasi spet prebuja. Sklicali so občni zbor, kjer je bil navzoč tudi tajnik okrajne Ljudske prosvete tov. Gale. Postavili so pripravljalni odbor in izvolili vanj nove ljudi. Niso še na jasnem, ali bi imeli Sindikalno-umetniško društvo ali bi se osamosvojili, ker je prejšnje kulturno-umetniško društvo v sindikalnih rokah popolnoma prenehalo.

Za prvo silo bodo popravili Dom ljudske prosvete, knjižnico so pa že preselili v novi

Zadružni dom v Straži. Predsednik Zadruga v Straži je obljubil tudi pomoč za obnovitev Doma ljudske prosvete v Vavti vasi, da bo tako navzlic dvoranam v novem Zadružnem domu še vnaprej lahko služil za razne prireditve.

Obnovili so tudi moški pevski zbor, ki pod vodstvom tov. Borisa Plantana prav lepo napreduje.

Upamo, da bo novi odbor krepko prijel in in tako oživil nekoč močno razgibano kulturno življenje v tem kraju.

Za 2 milijona 740.000 dinarjev vrednosti je zgorelo lani v novomeškem okraju

Na gasilce in njihovo pomoč mislimo navadno šele takrat, ko že gori. Ob zgornji številki pa se spominjamo preplašenih ljudi, ki begajo ob pošastnih zubljenih ognja okoli goreče hiše ali hleva, rešujejo mukajočo živino, orodje, živež ali celo otroke in bolnike iz dima in neznosne vročine in z zaupanjem kličejo na pomoč gasilce. Če jih v domačem kraju ni, je groza vedno večja...

Da je gasilskih čet v novomeškem okraju še premalo, so povedali sami gasilci preteklo nedeljo na svojem občnem zboru. Predlanskim 35 četam sta se pridružili novi gasilski četi v Daberju in Straži, še vedno pa je Suha krajina — v višjih predelih — brez gasilske organizacije. Ze v letu 1949 se je to bridko maščevalo ob požaru v Prevolah, ko je ogenj zajel vso vas in je pogorelo 38 zgradb.

V letu 1950 je bilo v novomeškem okraju 21 požarov. Gorelo je 18 krat pri zasebnikih, enkrat na zadružnem in dvakrat na državnem premoženju, škode pa je bilo skupno za 2 milijona 741.790 dinarjev. V primeru z letom 1949 je bilo lani v okraju 16 požarov manj. Pri dvajsetih požarih je gasilo ogenj in varovalo premoženje ljudstva 521 gasilcev, pri požarih v Ratju v Suhi krajini pa žal gasilcev še vedno nimajo, zato je bila tam tudi škoda večja.

Prvič je lani gorelo 14. januarja pri Černe Mariji v Gornjem Vrhpolju. Zažgal je otrok in je zgorelo 6000 kg sena, ki ni bilo zavarovano. Zaradi nepazljivosti v mizarški delavnici je izbruhnil velik požar v aprilu pri Grubarju in Erštetu v Polhovici, kjer je bilo škode za 362.000 dinarjev, od tega nezavarovane za 214.000 dinarjev! Tudi pri Urbančiču v Poljanah so zažgali otroci; v juniju mu je ogenj uničil za 70.000 dinarjev premoženja. Iskra iz lokomotive je zažgala v juliju gmajno Senice Ane na Selih, vendar je bil ogenj kmalu pogašen. Skupno so lani povzročili otroci 4 požare, zaradi nepazljivosti je gorelo trikrat, enkrat je bil ogenj podtaknjen, elektrika je zažgala enkrat, pravtako tudi vlak. V 10 primerih vzrok še ni ugotovljen. Ogromno škode povzroča še vedno površnost v ravnanju z ognjem, starši pa na otroke in vžigalice še vedno preslabo pazijo.

Kakšna škoda bi nastopila, če gasilci ne bi s požrtvovalnim delom omejili uničevalnega ognja, je težko preceniti. Prav gotovo pa je, da so samo lani prihranili ljudstvu na deset in deset milijonov premoženja.

Da bi bili težkim nalogam čimbolj kos, so lani imeli gasilci 251 strokovnih in 80 redovnih vaj. Za 35 čet je to seveda malo, vendar pa niso vse poročale o svojem delu. V Prekopi so imeli n. pr. 50 vaj, v Novem mestu 20, v Smihelu pri Novem mestu 28, v Dol. Stari vasi 18 itd. Le po eno vajo pa so imeli med letom gasilci v Mokrem polju, St. Jerneju in Smolenji vasi, kar je prav gotovo premalo. Za strokovna predavanja je bilo malo zanimanja, kar bo treba popraviti.

še ni bilo nič, pač pa se je mnogo v zemljo zakopanih stvari pokvarilo in sprhnelo.

18. junija 1942 je prišla skoraj vsa posadka iz Straže v Dol. Toplice. Pripeljali so s seboj vozove in vso prtljago, kakor da bi hoteli stalno ostati v Toplicah. Domačini so seveda zopet zbežali v gozdove. Kakor običajno, Italijani tudi topot niso prišli samo po cesti, temveč so obkolili ves kraj do obrobnih gozdov. Topliški čevljar Josip Bučar, skoraj popolnoma gluh mož, ki se je tudi vedno umikal pred Italijani ni pravočasno zvedel za njihov prihod. Prekasno se je napatil v bližnji gozd, kjer pa je že naletel na Italijane, ki so ga kot »nevarnega človeka« prijeli in odpeljali s seboj.

Tokrat so se prišli Italijani kopat v termalno vodo. Po Toplicah niso delali nastilja. Ko so se skopali, so se vračali proti Straži. Tudi ujetega čevljarja Bučarja in še 16 letnega mladeniča iz Gor. Gradišča, ki so ga nič zlega slutečega prijeli na cesti, so odpeljali s seboj. Na levem bregu potoka Sušice jih je nekaj partizanov, skritih v gozdju, pozdravilo z nekaj strelji. »Hrabra in zmagovita« italijanska vojska je bila takoj vsa iz sebe. Eni so pričeli bežati proti Straži in streljati kar na slepo na vse strani, drugi so se poskrili med žita na polju in streljali v zrak, spet drugi so podili mule, preobračali karete in podobno, pri čemer se jih je mnogo poškodovalo. Med njimi je bil tudi vojaški zdravnik, ki je moral zaradi nesrečnega padca celo v bolnico. V tej zmedbi sta ujetnika Italijanom ušla. Mlajšega Znidaršiča, ki je bežal proti domu, so zopet ujeli in ga potem v Vavti vasi ustrelili; Bučar je bežal v nasprotno smer proti gozdu in jim je srečno ušel, čeprav so za njim streljali.

Velika šibkost gasilcev novomeškega okraja je še vedno slaba oprema. Orodja je malo in še to je ponekod slabo — še je n. pr. v prometu brigalna, v katero je treba s škafofom nalivati vodo in jo šele nato z ročnim pogonom spravljati v cevi! — Društva v Zburah, Komencah, Podturnu in Straži nimajo ne cevi, ne brigalov.

Na občnem zboru so bili pohvaljeni najboljši gasilci in posamezne čete, sprejeti sklepi za delo v letu 1951 in podčrtane naloge za tesnejše sodelovanje v celotni organizaciji PLZ (protiletalski zaščiti). Bolj kot doslej pa bo treba v novomeškem okraju gledati tudi na tesno povezavo gasilskih čet z organizacijami OF.

V Črnomlju bodo postavili velik gasilski dom

Nedavna letna skupščina gasilskega društva je bila pomembna za nadaljnji razvoj gasilstva v mestu in okraju. Iz razpoloženja članov društva se je odražala trdna volja: hočemo delati in razvijati vse sile za razvoj gasilstva nove socialistične domovine! Odločna pripravljenost za delo je rodila sklep, da bo društvo zgradilo lasten društveni dom, ki bo postal žarišče dela, sedež okrajne gasilske zveze in lepa stavbna pridobitev Črnomlja. Potrebno zemljišče, ki se nahaja na najlepšem mestu, je gasilskemu društvu podaril Mestni ljudski odbor. V domu bo tudi večja dvorana za razne prireditve izven okvira društvenega delovanja. V domu bo seveda tudi sodobna shramba za gasilske potrebščine, prostori za poslovne prostore društva in okrajne gasilske zveze ter stanovanje za oskrbnika. Zgradbi v okras bo 20 m visok stolp za sušenje cevi, na vrhu stolpa pa bo nameščena alarmna sirena.

Volje je veliko; kmalu bomo videli v mestu požrtvovalne gasilce, kako hite na gradilišče: dom mora kmalu vstati!

Člani gasilskega društva pričakujejo tudi od Republiške gasilske zveze iz Ljubljane, da jim bo priskočila pri velikem načrtu na pomoč s sredstvi, s katerimi razpolaga.

Iz želje po lastnem domu, predvsem pa iz potrebe, so črnomeljski gasilci sprejeli težko nalogo. Ali je prav tako? — Prav je. Zato — gasilci, na pomoč! Marko

NE GODRNJAJ, IZOGNI SE GNEČII PRED POTOVANJEM KUPI VOZOV-NICO V POSLOVNICI

♦♦PUTNIKA♦♦ V NOvem MESTU ČAKANJE PRED POSTAJNO BLAGAJNO PA PREPUSTI DRUGIM!

Paničen italijanski beg pred nekaj partizani je rodil med domačini mnogo zabave in smeha, zlasti še, ko so zvedeli, kako so se nekateri oficirji skrili med koruzo in streljali v zrak ali pa so se skrivali po gospodarskih poslopijih.

Topličani so bili prepričani, da se Italijani v popoldanskih urah vrnejo, da bi se maščevali za sramoten beg nad prebivalci, zato jih je veliko odšlo v vinsko gorico Rigelj, kjer so ostali tudi čez noč.

Italijanov ta dan sicer ni bilo več nazaj, prišli pa so naslednji dan. S seboj so imeli topove, iz katerih so streljali proti kočevskim gozdovom, kjer naj bi bili po njihovem mnenju partizani. Kaj hujšega ta dan ni bilo; pred Italijani je bil od tedaj nekaj časa popoln mir, večkrat pa so streljali s topovi iz Straže po Topliški dolini; to pa Topličanov, niti partizanov ni vznemirjalo.

Partizani so bili v Toplicah kakor doma; nabavljali so razne potrebščine za nove postojanke v kočevskem Rogu. Pri delu so jim pomagali domači aktivisti. Ponoči so podirali telefonske drogovce in se preskrbovali z žico za partizanske telefone. Ob cestah so podirali drevje in ga valili na pota, da bi zavirali pohode italijanske vojske. Izbrisali in prebelili so italijanske napise po hišah in odstranili vse, kar je spominjalo na italijansko okupacijo, kar pa takrat še ni ostalo trajno. Zopetni nepričakovani prihod fašistov je še pred veliko roško ofenzivo prisilil domačine, ki se niso mogli pravočasno umakniti v gozdove, da so izbrisane napise spet popravili.

Gregorc Drago.

France Žužnjalo med dolensjimi volivci

Najnovjšega prav gotovo še ne veste. Vprašajte Franceta Žužnjala! Kdo je to, se čudite? V mraku obiskuje »boljše« hiše, se prihljuje stisne k mizi v krčmi in posluša možake, potem pa pristavi svojo:

»Sem slišal, da jih bodo selili...«

»Koga selili?« planejo možje in ga debelo gledajo.

»I koga, Slovence! Na Madžarskem že postavljajo šotore, v Italiji pa barake! Boste že videli, takoj po volitvah...«

Možje strmijo, Žužnjalo pa se tiho umakne iz gostilne in gre dalje. V zadnjih tednih je obiskal okolico St. Jerneja, Skočjana, Orehovico in še nekaj vasi v Beli krajini.

Zenice se križajo, Žužnjalovi sorodniki pa ob večerih šepetajo sosedom ob vratnih podbojih:

»Res je, le počakajte, takoj po volitvah bodo začeli! Je že podpisan sporazum z Italijo! Samo to se še ne ve, kdo nas bo hranil! Lahki dajo zemljo in barake, hrane pa ne...«

S popotno torbo pri špekulantih . . . .

Stehanja vas leži pri Velikem Gabru v trebanjskem okraju. Aktivisti jo imajo na spisku »trdih orehov«. Pravi, da gre že vsa leta v Stehanji vasi z odkupi bolj trdo. Tu živijo kmetje, ki se sami sebi smilijo; vsaka tudi najmanjša datavej za skupnost se jim zdi nemogoča in previsoka. Odkritje bunkerjev v Stehanji vasi pa je pokazalo drugačno sliko: nekateri »režeži« so imeli toliko žita, da so jim bile domače kašče premajhne... Znesili so ga v bunker, ki stoji že iz davnih časov poleg hišice malega bajtarja. Fantje z okraja so se nemalo začudili, ko so v starem zidovju odkrili 4000 kilogramov žita, večje količine masti, električni motor za žaganje drv, kolo in raznovrstno uporabno »dobra-rijo«...

Ali živimo v času turških napadov? Ali pa skrivamo pridelke kakor pred »rimskimi osvajalci«, ki so imeli nenasitne malhe za kokoši, mačke, jajca in vse drugo, kar je zraslo na polju ali v hlevu? Ne, ni nas strah grabežljivih tujcev — le navadili smo se lagati lastni, domači, ljudski oblasti, da »nič nimamo« in da živimo le od paketov, ki nam jih pošiljajo strici iz Amerike. O ti ljuba stehanjska nedolžnost in nepokvarjenost!

Toda — šalo na stran. Bunker je bil nekaterim premajhen (ali pa ni bil dovolj varen?!). Zato so zakopali lonce masti globoko v zemljo (tam je hladno, maščoba pa se na

V Sv. Petru je Žužnjalo govoril drugače:

»Kdor bo volil 18. marca, bo volil za prisiljen vstop v zadrugo! Nkar na volišče!«

Na Težki vodi pa je v hišah, kjer gospodarji še do danes niso člani OF, ubral spet druge strune:

»Stare politične stranke naj vam dajo nazaj! Samo OF je premalo; če pa že greste na volišče, je vseeno, kam volite, v črno ali pa v frontno...«

Marsikje jo dobi Žužnjalo seveda po gobcu; ni lahka stvar agitirati proti ljudstvu in njegovim željam za mirnim delom. Pri tistih, ki so izgubili mastne stolčke in stara jugoslovanska korita, pa je lepo sprejet. Nasitijo in napojijo ga in še mu obljubijo zvesto sodelovanje. »Zdrave sile« se ga oklepajo z vsemi štirimi.

V prihodnjih dneh bo stresal Žužnjalo »najnovjše novice« kar z obema rokama! Do volitev bo zelo delaven, nato pa se bo spet umaknil na zaslužni dopust. Res, Žužnjalo nima lahkega dela — samo bedaki in lahkovrneži mu še verjamejo... Kis

toplem rada pokvari!). Drugi spet so jih pokopali v slamo, najbrihtnejše glavice pa so »vskladiščile« mast v steklenicah po 50 kilogramov kar v — gnoj na polju. Kaj je vrag motil to mlado in radovedno »ablast«, da je začela šariti celo po gnoju, so se jezili nesrečni lastniki mastnega gnoja.

Jože Gorišek iz iste vasi je dobrega srca. Je kmet, vendar pa ne ve, da bi si čebelar pokvarile želo, če bi se spravile nad tistih 200 kg lepega žita, ki ga je »shranil« v čebelnjak. Kmet Bulka je dolžan za lansko leto še 30, za letošnji januar pa 10 kg masti. Pa kaj hočeš, režežu, če nima in nima? Torej tudi oddati ne more — tistih 50 kilogramov čiste masti, ki je shranjena v slami, pa ni da bi omenjal...

V Ameriki in drugje po svetu so brali, kako nas je udarila lanska suša. Zbirajo živč in nam pošiljajo zastoj in za denar razno blago. Bulka, Gorišek in drugi o vsem tem seveda ničesar ne vedo. Za otroke in slabotne ljudi prihaja pomoč, nekateri naših kmetov pa sedijo na vrečah pridelkov, ki bi jih brez škode za svojo družino lahko prodali državi.

Od stehanjskih špekulantov sem se vrnil s prazno torbo. Jezni so name in mi torbe niso hoteli napolniti... Nič zato, drugič bom zavil k bolj prijaznim ljudem.

-ko-

Nesreča ne počiva

Za marsikoga je nesreča usodna; nepredvidnost pri delu ali potovanju mu zapusti trajne sledove. Iz podatkov novomeške bolnišnice je razvidno, da se pripeti največ nesreč iz nepredvidnosti, ki jih povzročajo odrasli pravtako kakor otroci.

V zadnjem času so bili pripeljeni v bolnico:

Marušič Jožefa, gospodinja iz Cešnjevic; doma je padla tako nesrečno, da si je zlomila rebra.

Miner **Viktor Breznik** iz Mirne peči je pri miniranju padel na kamenje in si poškodoval levo stran reber.

Rudar **Slavko Jesih** v Kanizarici je padel pri delu in si poškodoval levo roko, **Anton Gornik** pa si je na žagi Kmetijske zadruge v Suhorju isti dan poškodoval nogo, na katero mu je padla težka deska.

Matere so navzlic vsem opozorilom in izkušnjam dostikrat še vedno premalo previdne pri malih otrocih. Puščajo jih same v

bližini vročih štedilnikov ali večjih posod z vodo.

17-mesečna **Sinko Nadica**, hči miličnika iz Semiča, je ostala sama v kuhinji le toliko časa, da je odšla mati po drva. Otrok je padel na štedilnik in mobil opekline po obrazu.

2-letni **Jože Gornik**, sin delavca iz Ločne, je padel v trenutku, ko je mati odšla iz kuhinje, na vroč štedilnik; poškodoval si je hrbet in glavo.

Nadvse pretresljiv pa je primer težke nepredvidnosti, ki se je zgodil pred kratkim na železniški postaji v Novem mestu. 17-letna **Dragan Magdalena** je skočila na vlak, ki je že vozil iz postaje, pri tem pa je padla pod kolesa tako nesrečno, da so ji morali v bolnišnici odrezati levo roko. Pri tem ne zadene železnice prav nobena krivda. O nesrečah na vlakih se je govorilo in pisalo že ogromno, vendar pa se nekateri ne zmenijo za varnostne predpise.

Zveza borcev — najdelavnejša organizacija v Žužemberku

114 članov Zveze borcev v Žužemberku je preteklo nedeljo imelo letni občni zbor. Iz poročil predsednika tov. Lavriča in delavnega tajnika tov. Smrketa je bilo razvidno, da je izven vrst ZB še precej ljudi, ki imajo vse pogoje za članstvo v naši borbeni organizaciji. S pomočjo tajnika in predsednika je bila ustanovljena nova organizacija ZB v Sela-Hinjah. Posebno se je članstvo izkazalo pri prostovoljnih delih, saj so pri gradnji zadrugnega doma, na ekonomiji in drugje opravili 2439 prostovoljnih ur in preseglji obvezo kar za 1439 ur. Posebno so se izkazali v tednu cest, za kar so prejeli vrsto praktičnih nagrad.

Premalo pa so doslej skrbeli za pomoč pri izvenarmadni vzgoji mladine in ljudstva, predvsem pa pri protiletalski zaščiti. Pri drugem ljudskem posojilu so člani ZB v Žužemberku vpisali 69.000 din. Zvesto skrbijo za grobove padlih borcev, katerim bodo sredi trga postavili veličastno kostnico. Tam, kjer so divjali najhujši boji, bodo dobili borci zadnji počitek, sredi svojega ljudstva. Zastopnik okrajnega odbora je na občnem zboru menil, da tega ne bi delali, temveč skrbeli le za grobove. Članj pa so bili odločno za svoj predlog. Stara partizanska mati je povedala takole:

Hočemo imeti najdražje med nami in ni je sile, ki bi nas pri tem ovirala! Če nam ne bi hotel nihče pomagati, si bomo pomagali sami. Naši borci bodo vedno med nami!

Zbor je navdušeno pozdravil besede partizanske matere. Pri volitvah novega odbora so spet izvolili v odbor najboljše, med njimi tudi tov. Lavriča in Smrketa. Med drugim so nato sklenili, da bodo uredili prostor za spomenik, pri raznih delih naredili 1000 prosto-

voljnih ur, pri zadrugnem domu pa 300 ur. Pomagali bodo pri izvenarmadni vzgoji ljudstva, poživilo strelsko družino, na predvečer volitev pa bodo kurili kresove. V ZB bodo vključili vse, ki imajo pogoje za članstvo. Sl. Hotko.

OBJAVA

POHITITE Z NAROČILI!
Založba »KMEČKA KNJIGA« VAM NUDI:
Dvomeseničnik »SOCIALISTIČNO KMETIJSKO« na približno 60 straneh. Letna naročnina din 180.—
Mesečnik »SADJARSTVO, VINARSTVO, VRTNARSTVO«. Letna naročnina din 120.—
Mesečnik »ZIVINOREJEC«. Letna naročnina din 100.—
Naj ne bo nobene kmečke hiše, ki ne bi naročila knjižne zbirke, ki jo bomo izdali v tem letu!
Na zalogi imamo še naslednji knjižici:
Skulj: »PRIROČNIK SADJARSTVA IN VRTNARSTVA«, kjer je v vrstnem redu opisano delo na vrtovih in v sadovnjakih. Cena knjižice je din 22.—
Rustja: »KAKI« ali japonsko jabolko. Knjižica opisuje vzgojo drevesa, ki hitro raste, kmalu rodi in prinaša lep dohodek. Drevo dobro uspeva zlasti v prisojnejših legah. Cena knjižice je din 20.—
Pohitite z naročili, ker je naklada naših knjig in revij omejena! Naročila naslavlajte na: Založba »Kmečka knjiga«, Ljubljana, Dalmatinova 1/1. (Telefon 38-90, račun Narodna banka 604-90321-11).

MALI OGLASI

RIBARSKA ZADRUGA NOVO MESTO obvešča vse, ki se zanimajo za ribolov, da bo vpisovala člane samo do 15. marca 1951. Poznejše prijave ne bodo upoštevane. Upravni odbor.
Okrajni odbor Ljudske prosvete v Novem mestu išče dobrega knjigoveza. Interesenti naj se javijo v pisarni odbora v osnovni šoli.

PIŠEJO NAM

Takšnih ljudi nam manjka

Zilje so majhna vasica med Vinico in Preloko, na skrajnem južnem robu Bele krajine. Solarji iz Zilj so doslej obiskovali pouk v osnovni šoli na Preloki. Ker pa je v zimskem času zaradi snežnih zametov pot v šolo pogosto neprehodna, so Ziljani sklenili, da bodo postavili za svoje otroke šolo v domači vasi. Nobene druge pomoči ne prosijo ko učitelja. Vaščani so na zadnjem zboru volivcev sprejeli obveznost, da bodo sami našli toliko apna, da ga bo dovolj za zgraditev nove šolske stavbe in za zamenjavo za opeko, kolikor je bo potrebno za šolsko stavbo. Sami bodo navzili les iz svojih gozdov, sami bodo z udarniškim delom vršili vsa tesarska, mizarjska in zidarska dela. Če je želja po kulturnem napredku tolikšna in če Ziljanom z zgraditvijo nove šole ne bo treba drugega ko učitelja, bo naša prosvetna oblast z veseljem ugodila njihovi prošnji. Da, takšnih ljudi nam manjka v Beli krajini! Če bi jih bilo več, bi bile tudi prosvetne razmere v Beli krajini še vse boljše kakor so.

-c-

V OTOKU NE SME GORETI . . .

V Črnomlju imajo okrajno gasilsko zvezo, ki z domačim mehaničnim podjetjem Franca Oblaka morda predvideva, da do konca petletice najbrže ne bo več požarov, ali pa jih vsaj ne bi smelo biti. Drugače si ne moremo razlagati dejstva, da ima Gasilska četa Otok, ki spada pod prost. gasilsko društvo Podzemelj (to društvo obstoja morda samo na papirju), že pol leta pri mehaničnem podjetju Oblak v Črnomlju v popravilu motorno gasilsko brizgalno, ki pa do danes še vedno ni popravljena. Otočani si resno belijo glave — kot nekaj Busatci — s čim bodo šli v primeru požara gasiti ljudsko premoženje. K.

MLADINSKI AKTIV V ŽUZEMBERKU SPI

Pred letom je bil mladinski aktiv med najmočnejšimi aktivni na podeželju, ki se je s svojim delom posebno odlikoval. Danes pa lahko ugotovimo, da ga — sploh ni. Namesto da bi se

FIZKULTURA — ŠPORT — ŠAH

Ali športno življenje res ne more zaživeti v Dolenjskem?

V predzadnji števec Dolenjskega lista smo brali, kako se telovadba — osnovna telesna vzgoja, ne more razviti po naših okrajih, z izjemo Novega mesta.

Tudi športno življenje je v večini naših krajev v nekakem mrtvilu. Med redkimi kraji, kjer lahko govorimo o športnem življenju, je Novo mesto. Novomeški športniki so dosegli zadnje čase velike uspehe, saj bodo letos n. pr. nastopili v zvezni odbojkaški ligi. Toda, če pregledamo njihove tekmovalne vrste, vidimo v skoraj vseh športnih panogah ene in iste tekmovalce.

Kje so vzroki za to? Ali prezaposlenost, pretežko vsakdanje delo, ali kaj drugega, da se ljudem ne ljubi ukvarjati s športom? Poglejmo samo kopanje — plavanje, ki je med najbolj zdravimi športi. Če opazujemo poleti bregove Vrke, bomo opazili le malo kopalcev. Res da ni bazena, niti primernih plitvin za neplavače, — toda — kje je ogromna večina plavačev, ki živijo v Novem mestu? Na koncu poletja pa se marsikdo odreže: letos sem se pa samo dvakrat kopal!

Se nekaj besed o naših smučarjih. Dobro

92 km nove proge od Doboja do Banja Luka

bo letos zgradila mladina Jugoslavije

Ni mladine na svetu, ki bi se lahko ponasala s tem, kar je pokazala doslej Titova mladina na številnih prostovoljnih delih. Pripravljenost za vsako delo, borbenost, požrtvovalnost, vztrajnost in tovariško junaštvo, vse to je rodilo veličastne plodove: progo Brčko-Banovići, Samac-Sarajevo, gradnjo Novega Beograda, velike avto-cesto Beograd-Zagreb itd.

Letos bo 80.000 mladincev zgradilo progo Dobj-Banja Luka, dolgo 92 km. Proga predstavlja del bodoče proge Beograd-Valjevo-Banja Luka. Proga predstavlja izredno pomembno vez med vzhodnimi in zahodnimi deli države. S progo bo povezan vzhodno-bosanski bazen s koksarno v Lukavcu in glavna središča težke industrije. Proga bo tekla skozi bogate gozdne predele, kjer še ni pela sekira, šla bo skozi rodovitne kraje, kjer uspeva pšenica, koroza, oves, sadje, kjer so že zdaj velika polja ind. in krmnih rastlin.

S 1. aprilom se bodo začela glavna dela, v katerih bo sodelovalo 80.000 mladincev in mladink iz vseh krajev države. Iz Slovenije bo pomagalo graditi progo 3500 članov mladinske organizacije. Več kot dve tretjini — 56.000 — bo kmečke mladine, ki bo delala v dveh skupinah, v juniju in juliju pa bo zgrabilo za delo 24.000 študentov. Zgradili bodo med drugim dva velika predora v skupni dolžini 3196 metrov, opravili približno za milijon kubičnih metrov zemeljskih del, zgradili 31 mostov in 156 železniških prelazov.

Mladina dolenskih okrajev se že vneto pripravila na svojo največjo letošnjo nalogo: tudi v prejšnjih letih so se dolenske brigade vračale z mladinskih prog in velike avto-ceste z najvišjimi odlikovanji in priznanji. Tudi letos bodo častno izvršile svojo dolžnost do domovine in do tovariša Tita. H.

mladina zbirala na sestanke, raje zahaja v zakajane gostilne, kjer se nič kaj prida ne vede in pijančuje. Nujno bi bilo, da se aktivji prebudi iz spanja in poživi svoje delo. Mladina, predrami se, pomlad prihaja! S. H.

»TI SI URCE ZAMUDILA . . .«

Vse kaže, da bosta 27. april in prvi maj s to pesmico pozdravila črnomeljsko »delavstvo« pri tlakovanju ceste. Sklep je bil sprejet in postavljen rok, do katerega bo cesta skozi Črnomelj tlakovana. Tudi material in stroji čakajo; njihova pesem je otožna melodija znane »Al' njega ni...« Ni ga, junaka namreč, ki bi pregnal zimsko spanje in pogнал dela na cesti prav zdaj, ko je najbolj ugodno vreme za ta dela, saj je Črnomelj skozi celo zimo brez snega. Lani so Črnomeljčani v obljubah in delu prehiteli Novomeščane, letos pa je drugače: v Novem mestu delajo, v Črnomlju sejejo in sedijo za zapečki. (P)

S TRŠKE GORE SO PISALI

Vendar pa se niso podpisali! Članek, podpisan s »Prizadeti!« bi bil v celoti objavljen, če bi bil podpisan. Poštena kritika je dovoljena, le da jo mora človek, ki jo napiše, tudi podpisati in priložiti svoj naslov, da mu lahko uredništvo odgovori.

PLENUM PROTILETALSKE ZAŠČITE V KOČEVJU

Pred dnevi je pokazal sestanek vseh predsednikov in tajnikov krajevnih ter industrijskih odborov protiletalske zaščite (PLZ) okraja Kočevje, da nekateri odbori še ne razumejo pomena organizacije PLZ. Če bi bili delavni in iznajdljivi, bi ne vladalo v nekaterih krajih popolno mrtvilo. Delo odborov PLZ se izraža v okraju dozdaj največ v gasilstvu. Gasilstvo prevzema celo vlogo odbora PLZ v nekaterih krajih, ostala protiletalska zaščita pa je organizirana ali kot postranska veja ali pa je sploh ni. Prav pa je nasprotno: odbor protiletalske zaščite mora biti organizator te službe v kraju, pravilno pa je, da mu pomaga gasilstvo z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. — Po razpravljanju o podpori, ki naj jo nudijo organizaciji PLZ predvsem Fronta in njeni odbori, je bil izvoljen nov predsednik okrajnega odbora PLZ, sprejetih pa je bilo tudi več pomembnih sklepov, da bo delo organizacije bolj zaživelo. -ko-

so smučali v telovadnici pri suhem treningu, na snegu pa kaj malo. Se Gorjanskega smuka niso mogli presmučati, čeprav je bil čas že določen; prišlo bi tudi precej smučarjev iz drugih krajev Slovenije.

Kočevje, Ribnica in kraji tam okoli so imeli dovolj snega, tekem pa najbrže nobenih; o njih vsaj nismo nič brali. Vemo pa, da je šla v enega izmed teh krajev lepa pošiljka smučarskih čevljev iz novomeškega fizkulturnega magazina.

Kaj pa nogometaši? Najbrže se drže načela, ki ga tako pogosto beremo v naših časopisih, da Slovenci nismo za nogomet, kar pa ne drži popolnoma. Mislim, da bi se s pravilnim vodstvom nogometne sekcije in dobro vzgojo mladih nogometašev dalo marsikaj doseči v Novem mestu, Črnomlju, Kočevju in drugje po naših krajih.

Lahkoatletiki, ki brez tekališča sploh ne morejo načrtno vaditi, pa do danes po vsem Dolenjskem še nimajo primerne prostora. V Novem mestu še čakajo na odobritev regulacijskega načrta. Prehitel pa ga bo verjetno načrt Sveta za obnovo in olepšavo Novega mesta, po katerem si bodo športniki sami začeli že v prihodnjih tednih urejevati športne prostore na spodnji in zgornji Loki ob Krki.

Kako bi razživeli športno življenje po naših krajih? Poglobiti se moramo prav temeljito v delo in značaj ljudi po raznih krajih, ki se zelo razlikujejo. Sele potem bomo lahko svetovali, kje naj začnejo s to in kje z drugo športno panogo; ko bo zaživela ena, bo lahko vpeljati še ostale — in uspehi ne bodo izostali. G. J.

JESENIŠKI ŠAHISTI SO ZMAGALI V NOvem MESTU

V soboto 24. februarja so se pomerili v Novem mestu na 11 deskah šahisti ŠD Jesenice in ŠD Novo mesto. Dvojbo se je končal z visoko in zasluženim zmago gostov, ki so igrali požrtvovalno in pokazali smisel za povezano skupno igro, česar pri novomeških igralcih nismo opazili. Rezultat igre (8:3) je pokazal moč gostujočega moštva, vendar pa je le morda nekoliko previsok za novomeško moštvo.

RAZPORED

prostovoljnega dela od 4. do 17. marca 1951
SINDIKALNE ORGANIZACIJE: 5. III. GAP Direkcija, Privatni obrtniki, Odkupno podjetje, »Krkca«; 6. III. Kremen, Okrajni odbor ZVVI; 7. III. Pionir; 8. III. LIP, Keramika; 9. III. Odpad, Koteks, Gosad, Narodna banka, Uprava državnih posestev; Putnik, Tobak, Jugopetrol; 10. III. Železnica; 12. III. Železnica; 13. III. Grm; 14. III. Tekstilna tovarna; 15. III. DOČ, DES, Okap, Sap; 16. III. OLO; 17. III. Sodišče, Tožilstvo, Servis, OZKZ, Okrajni Magazin.
TEREN OF: 3. III. Cankarjeva ul., Ljubljanska od št. 27. do 32.; 5. III. Seidlova c., Ločenska c., Tavčarjeva ul., Mestne njive; 6. III. Ljubljanska cesta od 1. do 26.; 7. III. Gerdešičeva ul., Solška ul., Streliška ul., Kratka ul.; 8. III. Glavni trg; 9. III. Vrhovčeva ul., Dilančeva ul., Detelova ul., Jenkova ul., Frančiškanska ul., Poštna ul., K sodišču, V min. 10. III. Brog, Križatijska, Pugljeva, Florjanov trg, Sokolska, Društvena, Društveni trg, 12. III. Sv. Jurija ul., Med vrti, Kosova ul., Arkova Cerkvena ul., Proštijeva ul., Defranceschijeva ul., Kapiteljska ul., Katarinina trg, Kastelčeva ul., Kapucinski trg, 13. III. Sukijetova cesta; 14. III. Smeheška c., Stemburjeva ul., Dr. Volčičeva ul.; 15. III. Trdinova c., Prešernova c., Kanlovska c.; 16. III. Skalickijeva ul., Ragovska c., Zagrebška c., Kandijška c.; 17. III. Zabja vas, Irča vas, Kerkova ul., Ljubljanska c., od 33. do 39., Kolodvorska ulica.

Ne pozabite: tekmujejo z vsemi mesti Dolenjske!

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg. 3. — Telefon uredništva št. 7. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90322-1. — Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.